FIIA

FINNISH INSTITUTE
OF INTERNATIONAL AFFAIRS

CORD

Valtioneuvoston ajankohtaisselonteko ulko- ja turvallisuuspoliittisen toimintaympäristön muutoksesta: kansainvälinen kauppa ja teknologia

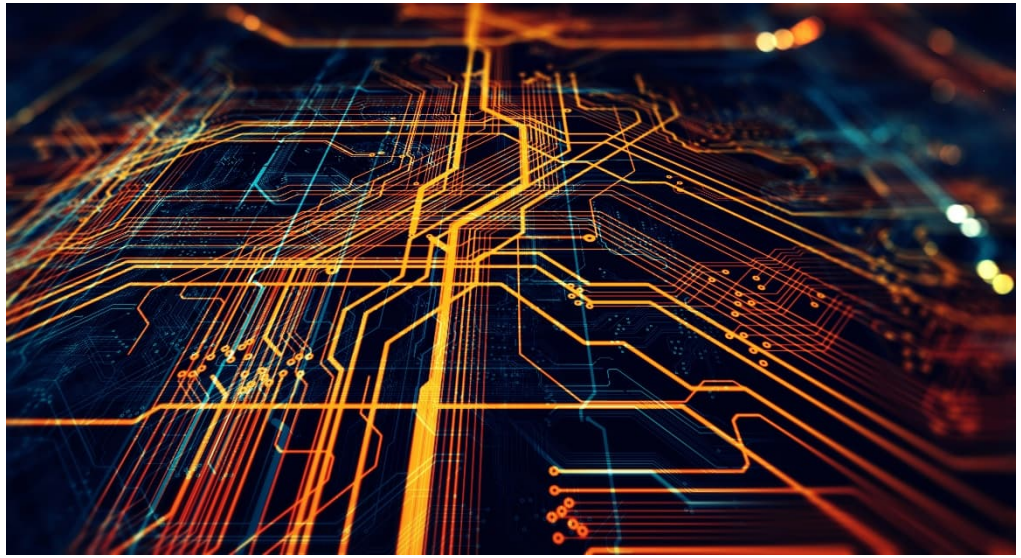

Tutkimusprofessori Mikael Mattlin, UPI

UaV 25.5.2026

Toimintaympäristön muutos

- Geostrateginen kilpailu: kauppa, teknologia ja turvallisuus kytkeytyvät yhä tiiviimmin toisiinsa
- Ennakoimattomuus lisääntyy
- Keskinäisriippuvuuksien aseellistaminen
- Deriskifikaation vaikeus globalisoituneessa taloudessa
    - EU:n ja Suomen tuonti Kiinasta edelleen kasvussa

Kiina-shokki 2.0

- Kiinan talouden kasvava merkitys: suurin vientimaa tavarakaupassa ja ylivoimaisesti suurin valmistusmaa
- toimitusketjujen häiriintymisen vaikutukset esim. potentiaalisessa Taiwan-konfliktissa
- Kiina-shokki 2.0 on merkittävä haaste eurooppalaiselle teollisuudelle
- Kiinan nousu arvoketjuissa ja monet vahvuudet: kustannuskilpailukyky, valmistusteollisuuden skaalaedut, kova sisäinen kilpailu, nopea innovointikyky, tukiaiset
- EU-Kiina kaupan kasvava epätasapaino ja poliittinen paine kovemmille toimille

Georegulatoorinen kilpailu

- EU: pohdinnassa mm. anti-koersioinstrumentti (ACI), teollisuuden vahvistamissäädös (IAA) ja kyberturvallisuussäädöksen ehdotettu tiukentaminen
- Kiina: *Unreliable Entity List* (2020), *Anti-Foreign Sanctions Law* (2021), vientirajoituslista, ja regulaatiot teollisuuden ja toimitusketjujen turvallisuudesta (2026), sekä ulkomaiden perusteettomaan ekstraterritoriaaliseen lainsäädäntöön vastaamisesta (2026) jne.
- Kiina on rakentanut mittavan lainsäädännöllisen arsenaalin vastatoimia ja osoittanut olevansa valmis myös käyttämään näitä

Teknologiset riippuvuudet ja eriytyvät ekosysteemit

- Kiina on nopeasti noussut johtavaksi tiede-, teknologia- ja innovaatiomahdiksi
- Kiina on pyrkinyt vahvistamaan omavaraisuutta ja rakentamaan omat teknologiset ekosysteeminsä vähentääkseen teknologiariippuvuuttaan Yhdysvalloista
- Teknologiapinot (*technology stack*) eriytyvät yhä selvemmin USA- ja Kiina-vetoisiin teknologisiin ekosysteemeihin
- EU jäänyt jälkeen teknologisessa kehityksessä
- Teknologioissa EU:n ja Suomen merkittävimmät riippuvuudet ja haavoittuvuudet liittyvät Yhdysvaltoihin, toisaalta myös käänteisriippuvuudet ovat suuremmat kuin Kiinan kanssa
- Kiina panostaa merkittävästi kv. standardisointiin, ml. *de facto* standardit

Suomen kannalta merkittäviä kysymyksiä

- Panostukset osaamiseen, T&K:hon, innovaatioympäristöihin ja teknologiapolitiikkaan (aivovuodon riski)
- EU:n teknologinen strateginen autonomia vs. muut kumppanuudet?
- Kasvavat riskit Kiinan vastatoimista jos EU eskaloi taloudellisissa suhteissa
- Kansallinen standardisointistrategia: avoimuus ja jalkauttaminen yrityskentälle
- Tutkimusturvallisuusasioiden parempi kansallinen tiedonvaihto ja koordinaatio
    - Vaikeasti vältettävä tutkimusyhteistyö Kiinan kanssa?